

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๔/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๗/๒๕๔๕

วันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีศาลปกครองกลางมีคำสั่งรับฟ้องคดีไว้พิจารณาและกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์เกี่ยวกับการใช้ตราয়ประทับเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้ง ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และ มาตรา ๑๔๕ หรือไม่

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำร้องลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ว่า

นายนิมิตร เทียนอุดม ผู้ฟ้องคดี ได้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๕๘๘/๒๕๔๕ ต่อศาลปกครองกลางว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศเปลี่ยนแปลงวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งจากเดิมที่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกากบาทด้วยปากกาในบัตรเลือกตั้ง เป็นการให้ใช้ตราয়กากบาทประทับด้วยหมึกในบัตรเลือกตั้งแทน และ

- ๒ -

ประชาสัมพันธ์การใช้ตราขงประทบเพียงอย่างเดยวเป็นทีแพร่หลาย ผู้ฟองคคิเห็นว่าการกระทำดังกล่าว เป็นการกระทำโดยอังกฎที่ออกโดยอาศัยมติที่ประชุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่สุจริตหรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรมเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น สร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควรและเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ และการใช้ตราขงประทบจะเป็นช่องทางให้มีการทุจริตการเลือกตั้งได้ง่าย เนื่องจากสามารถประทบตราขงไว้ล่วงหน้าได้และไม่สามารถตรวจสอบในภายหลังได้ จึงได้นำคคิมาฟองต่อศาลปกครองกลาง เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งได้โดยวิธีการใช้ตราขงประทบ และสั่งห้ามคณะกรรมการการเลือกตั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้ตราขงประทบ โดยให้เร่งประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้ปากกาในการกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งได้ดั่งเดิม ทั้งนี้ ผู้ฟองคคิได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งระงับการใช้ตราขงประทบเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา เพราะหากใช้ตราขงในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ อาจมีผลเสียหายต่อการปกครองประเทศ ทำให้ยากแก่การตรวจสอบการทุจริตการเลือกตั้งเพราะไม่สามารถตรวจสอบได้

ศาลปกครองกลางได้พิจารณาคำขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาแล้ว มีคำสั่งให้กำหนดมาตรการและวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา โดยห้ามมิให้ผู้ถูกฟองคคิอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งโดยจัดให้มีเฉพาะตราขงไว้ในคูหาเลือกตั้งแต่เพียงอย่างเดียว และห้ามมิให้ประชาสัมพันธ์เฉพาะการใช้ตราขงในการลงคะแนนเลือกตั้งโดยไม่ได้ระบุให้ลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีการทำเครื่องหมายกากบาทด้วยวิธีอื่น แต่หากผู้ถูกฟองคคิจะจัดให้มีทั้งตราขงและปากกาไว้ในคูหาเลือกตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งโดยทำเครื่องหมายกากบาทด้วยวิธีการใช้ตราขงหรือใช้ปากกาหรือใช้วิธีอื่นก็ได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การกำหนดให้ใช้เครื่องหมายกากบาทโดยใช้ตราขงประทบลงในบัตรเลือกตั้งแทนการใช้ปากกา และประชาสัมพันธ์การใช้ตราขงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ

เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และ มาตรา ๑๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ มิใช่อำนาจในทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ อีกทั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา การที่ศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีไว้พิจารณาและมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนการพิพากษาดังกล่าวนั้น เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การที่ศาลปกครองกลางได้รับฟ้องคดีของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาและกำหนดมาตรการและวิธีการคุ้มครองก่อนการพิพากษาดังกล่าวนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีมติให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และได้ตั้งรับคำชี้แจงของศาลปกครองกลางในฐานะผู้เกี่ยวข้องรวมไว้ในสำนวน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คดีจึงได้โอนมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคสี่

คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้

- ๔ -

อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ และศาลรัฐธรรมนูญได้ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้นใช้บังคับ โดยประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาลก่อนที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือศาลเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร่อนั้นก็ได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้พิจารณา วินิจฉัย มีมูลเหตุจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกำหนดให้ใช้เครื่องหมายกากบาทโดย ใช้ตราขงประทับลงในบัตรเลือกตั้งแทนการใช้ปากกา และประชาสัมพันธ์การใช้ตราขงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ มิใช่อำนาจในทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง จึงเป็นเหตุให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งอ้างว่าเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำหนดให้ ใช้เครื่องหมายกากบาทโดย ใช้ตราขงประทับลงในบัตรเลือกตั้งแทนการใช้ปากกา และประชาสัมพันธ์ การใช้ตราขงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ โดยศาลปกครองไม่มีอำนาจรับฟ้องเกี่ยวกับการจัดคุหาเลือกตั้งไว้พิจารณานั้น ไม่มีอยู่อีกต่อไป อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๕ วันที่ ๘

- ๕ -

พฤษภาคม ๒๕๔๘ ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ จนถึงวันที่มีคำวินิจฉัย ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางซึ่งนำมาสู่มูลเหตุแห่งคำร้องนี้ ก็ได้สิ้นสุดไปแล้วด้วย ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๔ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่าง ฯลฯ หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีใช้ศาลตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ฯลฯ หรือองค์กรนั้นเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำการวินิจฉัย” จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีนัยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญส่งเรื่องเข้าสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้เฉพาะเรื่องที่ขัดแย้งกับองค์กรอื่น ซึ่งมีใช้ศาลต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แต่กรณีเรื่องที่พิพาทกันในคดีนี้เป็นเรื่องขัดแย้งกันระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญกับศาลปกครอง จึงไม่ใช่คดีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้อีกต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ของศาลรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นประการใดก็ไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้องนี้ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง

(คำสั่งที่ ๑๘/๒๕๕๑)

(นายอักษราทร จูพรัตน์)

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(นายกิตติศักดิ์ กิติยวงษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมตันติ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจรัญ หัตถกรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายธานีศ เกสวพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิชัย ชื่นชมพูนุท)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสมชาย พงษ์ชา)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ